

Υεπινγε na junβεnge Mali (i ni
ma foro Alize kareegi ni

Nusiige

Wu, Maliwi governama na muvemaabi pi a kanpee ta shenkanna semewi na zuluwewi canpyaa 24, yeeLi 2014 ;

Ma wuye bini Alige ni nteenjuniwi fungo ni ba shenkanna semewi a yi jo, wu a jo be, zuluwewi canpyaa 24, yeeLi 2014, ba wu ja jomekanra yeringi ninkobaaga na ki ninmoge si ja ta Maliwi suumosariyabileni na pii maha jo Azawadiwi ;

Wu a fu kan Aligeri shiinbi ma, na pere je susurolefeebi yehere shinwi, na afiriki cangacum kiligi towi (ACKT), na afiriki kanworo towi (AKT), dije towi, tubabuubi towi (TT) na serefeebi ntege towi (SNT), na Burikina, Moritanni, Nigeri, Nigeriya, cadi, susurolefeebi towi shiinbi ;

Wu a teen ma kamicaga pyi see ni Mali nteenkanna puni na, masi jo jehenwuruguwi wi na pyi tele maha tele kili suumosariyabileni ni ;

Ma yehere si nime jehenwuruguwi kanungi tun, si kilishiinbi shoholowi pyi kagbo nemo li si nyo po wu tanaa na si a wu shiwi jehewi pele na lere li je Maliwi shenkanna ;

Ma teen yi taan na ma nuru kili nowi yala na fungo ninwogo ni nkemu ki si kili ninkingiri pele, si cen na shiibi na kayegi a jehere, na ceje je a taanna na me na ntawi je taanna ceje puni ni me ;

Ma cen a jo fo ma suumosariyabileyere yehere zehewi kyere wengere, sipyigiri, ncenwi nwemu wi si be na Maliwi ni ;

Ma sipyire nahanacenne cen ma taanna na ceje maha ceje ni mu a jo kili suumosariyabileyere na karaa nijehere a wani tanaa waha ma dugo sipyire sipyigiri pyinkanna na ;

Ma kannawi nurucenne cen tovuyo na, ma yeringi pyi kagbo kili ni nemo li na ja sipyire nahanankanna ni, ma fyimi le karaagi conholowi ni, ma sipyire sariyaabi pele, ma kiriwi taanna shin maha shin ma na ma pi cunbawi tun ;

Ma cen a jo na fanhacanwi ntunwi na kakara nnyiwi na lere a pyi to kiligi shoholo ni na je fanha kaa ;

Wu a nuru a wu jenenwi jo afiriki na dije toobi ma ;

Ma fungo yaha jomɛkanra nintorooti na,awahawi a ta tere ni, ti nyiliwi na ti kamicaga ;

Wu a jɛɛn nye ninpayi ni

Mɛgɛ I : KAREEGI CɔɔNRɔNKANNA NINCɛNNɛ NA JɔMɛɛGI NKAN YOGɛ SI NKUWɔ FEEFEE

Juntahamacerege 1 : Cɔɔnrɔnkanni na jomɛkaanni

Sariyabile1 : kapanyi puni a yi jomɛɛgi kan ba shɛnkanna semɛwi a yi jo na yere a jɛɛn ma nuru a yi jo na yere a jɛɛn shɛnkanna ni :

- a) Ma Maliwi ninkingiri, wi ntalamawi, wi wiye nyɔwi pele na kili nahanankanna mu a jo kilishiin wolo li jɛ lili na kilɛ sariyabile na jɛ pɔɔ laa na mɛ ;
- b) Ma cɛn na waa na waa kayɛɛgi, waa na waa shɛnrɛ ninkin mɛ ma karaa cɔnhɔɔ kili kapanyi sipyire puni pyi yagbɔyɔ, mu a jo ceebi, nangɔpyiri, kili nyalawi kurugo ;
- c) Ma shin maha shin yaha a wi karaagi tigile na cɔnhɔɔ nahana fungo ni nwemu wi a fungo yaha shin maha shin kacaagi na wiye karaa na ;
- d) Ma kili erezɔɔnbi puni yɛhɛyere zhɛwi pyi kagbɔ ma taanna na piye ni masi fungo yaha wi shin maha shin nta na ;
- e) Ma jɛɛn junjɛgi ma masi ci fanhacanwi ma jo lere na jɛ politikɛ funkaa junkanna masi ntɛɛnjunwi pyi yɔgɔ karaagi cɔnhɔɔnkanna ;
- f) Ma sipyire sariyaabi, sipyigire nyiriige, na sariyaabi ninciibi na ma shin maha yaha wi a wi jɛ kilɛsariyabile nyɔwi pele ;
- g) Ma yurugu yuruguwi, pi tunbawi tun ;
- h) Ma fanhacanwi, dɔɔɔguwi njewi kiliigi ni na kakuyɔ kapeegi sangi ki a pyi tomi kiliigi shɔhɔɔ ma kire puni tun.

Sariyabile 2 : kapanyi puni a yi jomɛɛgi kan na funcɛngɛ puni ni nte jomɛkanri kushɛɛgi nyiliwi fungo na ma li cɛn na were fungo ni pere mɛgɛ ki jɛ ki ki ;

Sariyabile 3 : Maliwi na baarapyi cɛyɛ a yala a karaa cɔnhɔɔ ba nkii karaagi si ja sariyabile ta mɛ mu a jo depiteebi sariyaabi sariyabile ni yo, mu a jo kili shɛnkanna semɛwi yo karaa puni ki si pyi nte jomɛkanra si ja yili lere ni Maliwi na kapanyi na towi wi jɛ karaagi kamicaga ba nime jomɛkanra a yi jo ;

- Erezhōon maha erezhōon wi karaagi cōnhōrōwi si kan wi erezhōonbi sipyiri ma lere si pyi nahana fungō ni, nwemu wi jε maye nahanawi ;
- Kili suumōsariyabile yere shiinbi tuntuunbi nijεhεbi si ne kili fanfa kuluugi ni ;
- Tayerege ningbōō nkan sipyigiri sariyaabi ni ma si kirigbayi gbara sipyiri na ;
- Ma karaa yala nkimu ki jε kanna karaa na ki si pwo kili ninkingiri na, shin si nwu nyaha mε, tuntuunbi si jεhε ba tayirige shiinbi a jεhε mε ;
- tεenni sipyire kyεyε newi see ni pi kanna karaagi mu ba jo kili suumōsariyabile yere shiinbi kannawi ;
- Maliwi fanneebi nyawi cεyε ni ncεrε ncεrε, npimu pi a nuru a taanna ;
- Ma yεhεyere zhεwi cεgε yala kili suumōsariyabile erezhōonbi ni na to si pyi nwemu jungi na pi erezhōonbi shiinbi jε wi ni, wi kuzhεεgi nkimu ki si taanna na tεenni pyinkannaagi, tεenni sipyigiri na tεenni kafεεge shεnkanni. Kapyaagi si voro yεhεyere zhεwi gbegere ni na kire kapyaagi si voro kili kanwōrō gbegere ni na kiliigi kii ntεgε ;
- Kominote interinashōnaliwi si wi jōmε kan nkii karaagi nyiliwi na, na kii shεnkannaagi na ba nwe jōmεkanra semεwi a yi jo, were mu si ntεgε lere kajimi ni kapya, politiki, baarapyi yaaya na yaaya yaabεrε sariyabile ni ;
-

kafεzho tele si nyala kanpee ka ta jōmεkanra semεwi na.

Mεgε II : Ma polotiki i na na fanhakuuyi mεgε yere

Juntahamacerege 3 : Fanhakuuyi na kili ntεenkanni nivōni

Sariyabile 6 : kapanyi a jεεn si fanha cεgε yala nkemu ki sa ja kili suumōsariyabile yere shiinbi pyi pi si a pi yabawi karaagi cōnhōrō piye ma na kilishingire funcεngε ni na pi kyeleni karaagi ni, kire kapungi ki si pyi maye nahanawi masi kurunyi puni tuntuunbi jεhε ba yi jεhεnkanna jε mε kanwōrō toobi na kili baara cεyε fungō ni. Lere kurugōō karaagi cunkanna li jε amō :

Sariyabile 7: kapanyi puni a jɛɛn ma jo na see na kacɛnnɛ li jɛ ma kapyigi na tayereyi tala goverɛnama na kominoteebi karaagi pyinkanna nincɛnnɛ kurugo na ba shin ma shin karaa si jɔ wele mɛ, mu a jo sipyire la, mu a jo kominoteebi la.

Sariyabile 8: ɛrezhɔɔnbi si ja pi funkaraagi puni yili sariyabile ni na sariyawɛ a fyɛnhɛɛ jɛɛn kuluugi nkɛmu ma ba yi a cɛ ninpayi ni:

- a) Ntawɛ, sipyigiri, kacɛngi yɛhɛyere zhɛwi pilanwi na wi katɛgɛgi;
- b) Takaraga gbegelenkanna;
- c) tɛnni kanwɔɔ baraacɛyɛ mugo na yi cunkanna (jɔhɔlakolowi,ntaanna lakoloobi, ticuumɔ lakoloobi, mahami, kacɛngi,kuluyi nyemu yi jɛ ɛrezhɔɔnwi woyɔ, kafukan yaaya, lohɔ na tufeemɛ karaa);
- d) faawi, yatɔnbyilli, fyacaali, sigitɔɔ wuuli, yafeeyi kataanmi, cɔhɔti, indusitiriwi, kyɛbaraapyili, turisimiwi, yafeeyi kataanmi ɛrezhɔɔnbi shɔhɔɔ ni;
- e) kapyimarali na kɔɔnti ɛrezhɔɔnwi mɛgɛ na;
- f) ma lanpu na takisi wologo can sipyire na ncɛɛ fungɔ ni goverɛnamawi a nemu karaa jo;
- g) lanpu cɛyɛ mugo;
- h) nciwi na jɛɛnwi yakanya na;
- i) ntɛgɛ nkanwi;
- j) kyɛleni karaa ni;
- k) njanti newi na ti npyiwi na cɛyɛ ni;
- l) polosi na kanna cɛgɛ tɛnni ni

Sariyabile 9: kolɛkitivite teritoriyaliibi kabi ja pi funkaraagi jahara masi ki cɛ kili tuntuunbi ki si ja yili. Kapyigi ntalawi kolɛkitivite teritoriyaliibi shɔhɔɔ ni lere si pyi ba luwa a yi jo na wi funkaani ni mɛ.

Juntahamacerege 5 : Kili tuntunfi na sariyafi kuni naara fi kamicaga

Sariyabile 10: kili si wi tuntun yaha kolēkitivite teritoriyaliibi taan were si ja daha shin maha shin tōnwi sancōn koro. Lere sariyabile ni, wi si daha govērenama funkaraagi yehē yu kili porozhēebi ningbōobi, yehēyere zhēwi nta, sipyigiri, na tēnni talankanna kajimi ni.

Sariyabile 11: kili tuntun kamicaga si da pyi kili politikwi shenkanna na kolēkitivite teritoriyaliibi fungo ni. Were baraawi pyinkanna a jo sariyawī fungo ni.

Sariyabile 12: kili ninpyili laa si nyaha mē, ncu mu si pyi kili na mē li kapyigi, lere kurugo kapanyi puni ntēn jo:

- yehēyere zhēwi porozhēebi ningbōobi kili na lere jē mē kili tēgēfēebi nyili kolēkitivite teritoriyaliibi fungo ni;
- Sige tōnno wuuli, tunwi nwolowi
- Karaagi puni kala a jo nte jōmekanri semēwi nyiliwi ni.

Juntahamacerege 6: Kanpiyaagi na ki takanna

Sariyabile 13: ba nwe semēwi a yi jo wi sariyabile 8 woli ni mē, ma gbara lanpuwi na takisiibi na tēnni eredeansiibi na erezhōn maha erezhōn si ja lawologo kaa gbara lanpu na takisiibi ma taanna na tēnni ntawi ni na ma taanna ni wi yehēyere zhēwi funkaraagi na ma taanna na sariyawī ni.

Sariyabile 14: naha na 2018 shōhōlo ni kili a jēn ni si karaa cōnhōro nkimu ni kili ntawi 30% si nurugo kan kolēkitivite teritoriyaliibi ma na lere si pyi kamicaga. Cēgē ningbōo si nyaha kili suumōsariyabile yerewi ma kire puni kamicaga si fyēnhēre pyi.

Sariyabile 15: kili si ntawi wa nurugo kan cēgē maha cēgē ma na kere jinge jōhōyaara na wu, mu a jo jinge nafanwi, sige nafanwi, mu ba jo tunwi. Kili na pere shiinbi si ntēn si jo be yere na.

Sariyabile 16: kili a li jōmēē kan:

- Ma kili fanha kapanga kaa waaga ma kan kolēkitivite teritoriyaliibi ma kemu ki jē pi shenkannaagi sariyabile ni;

- Ma kolēktivite teritoriyaliibi funkishonwi pyi yaaga nkemu kaa li si taan shin maha shin ma, ma ba ka jo kili suumōsariyabile yerewi.
- Ma karaa cōnhōrō ba kolēktivite teritoriyaliibi kanwōrō funkishonwi sipyire ninyōrō si jēhen ma ba ka jo kili suumōsariyabile yere shiinbi ma.

Mεεε III : Kanna kareegi

Juntahamacrege 7: Kuzihεεgi ninbuwōōgi

Sariyabile 17: kannawi karaagi si daha cōnhōrō ne pyinkanna na :

- kili shiinbi shiwi puni jēhenwi fanneebi ni ;
- fanneebi nwawi piye ma pyi kurungō nkemu yēhēyere wi jē kili ma ;
- Maliwi fanneebi nyawi cēyε ni ncεε ncεε, npimu pi a nuru a taanna ;

Juntahacerege 8: Kasikōōnbi nwa piye ma, namayaayi zuhō pi na, baara nkan pi ma (fkz)

Sariyabile 18: fanneebi ntigiwi karaagi na jungi ki jē si kashikōōnbi jōōō cēn npii pi si ja nuru ne fanneebi (fkz) ni si pere cēn. Kire karaagi si pyi kii cēnvee kyε kurugo ma wō na dijε towi wi Maliwi yēninge kurugo (dtmyk).

Sariyabile 19: kapanyi a be yi na ni to yala nwemu wi nkii karaagi cōnhōrō. Were si pyi gōvεεnama shiinbi na kapanyi a kanpee ta ke pēre shiinbi. Were towi si da baraawi pyi na tεgεfeebi pi a jō wō ma kyε le jōmεkanra ni.

Sariyabile 20: fanneebi ntigiwi karaagi na pi nuru njiwi fanyi ni si da pyi ncεε na ncεε ni ba ntεenwi na pyi mε. pi si nuro nje fanneli ni na lere jē mε siwili baraa wi si ca kan pi ma. Lere si pyi kanshikōōnbi ninyεεbi ma npii pi jē a nuro a je fanyi ni mε.

Juntahamacerege 9: **Faanneebi tatεenyi vaa**

Sariyabile 21: Maliwi fanneebi nyawi cēyε ni ncεε ncεε, npimu pi a nuru a taanna lere pyi kili suumōsariyabile erezhōōnbi puni ni kanpee kabi ta jōmεkanra semēwi na. Were nuru ncaalawi si pyi na towi waa ni ma gbara dijε towi wi Maliwi yēninge kurugo (dtmyk) na.

Sariyabile 22: fanneebi ninuro nyɔɔbi niɲɲɛɛbi si pyi kili suumɔsariyabile yere shiin si ta si jo ɲungɔfeeti ni, lere si ja sipyire pyi ti da tiye na, si nuro pyi kaa nemu li kafɛɛɛ le ɛɛɛ kannawi pyinkanna ni si ta si jo kili suumɔsariyabile yere.

Juntahamacerege 10: Fanneebi kurunyi yalankanna ninvɔɔ

Sariyabile 23: kapanyi a ɲɛɛ na see wi fo ma kuru a nuro si nyala ninvɔɔ le fanneebi karaagi ni ma taanna na karaagi nintoroogi lere kantugo si lere taanna na Afiriki nɔɔwi towi na diɲɛ nɔɔwi towi funkaraagi ni.

Sariyabile 24: Kiliigi ntɛɛɛ toobi si goverɛnama tɛɛɛ si kyɛɛ kan piye ma si kanna insititishɔɔn yaha tooyi na nɲimu pi si ja nyere na kili kannawi karaagi ni ba ɛɛɛ nime wogi ɲɛ mɛ si ja kannawi karaa mu pyi yagbɔɔ.

Sariyabile 25: kapanyi puni a ɲɛɛ ma kɔnɛɛyi yaha tooyi na kili kannawi mɛɛ na, were si tɛɛn si kamicaga pyi see ni kili kannawi shɛnkanna ninvɔɔ cunkanna na. Tere songɔɔ si pyi nɔ ɛɛɛ puni tɛnkannaagi na erezɲɔɔnbi, kili, kiliigi ma pa nɔ diɲɛ sanwi na

Sariyabile 26: Kili kannawi kɔnɛɛyi si karaa ɔɔnɔɔ ma yɛɛ kan fanneebi karaa shɛnkanna ninvɔɔ na. Were mu ja da wi fungɔ yu fanneebi pi si nyɔ nyaha yɛɛyɛreti na. Lere si fanha kan nwe kɔnɛɛyi ma na tatɛɛnyi mu ma.

Sariyabile 27: fanneebi karaa nuro nyalawi fungɔni polosiwi waa si nyaha tooyi nwemu karaa yɛɛyɛre si pyi kɔlɛkitivite teritoriyaliibi kyɛ ni pi fanha kajimi ni.

Sariyabile 28: ɲɛɛɛ ɲɔɔ ni kɔnɛɛyi pi si nyaha tooyi kannawi kurugo kilishiin, erezɲɔɔnbi shiin na kominiibi shiin si pyi pere ni na sariyabilefeebi mu. Were ɲungɔfeeti ɲɛ ɲɛɛɲɔɔshiinbi kyɛ ni.

Juntahamacerege 11: Kakanpiyiibi ntunfi

Sariyabile 29: kapanyi puni a nuro yi jo na yere a ɲɛɛn terorisimiwi shiwi puni ntunwi ni fo ma nɔ kakara sanna na, ɔɔɔɔɔwi. Karaa ki a yala lere mɛ na pi si tɔɔyi sin yere ni si wi tunwi pyi.

Sariyabile 30: kapanyi puni a ɲɛɛn masi nuro a jo na kurunyi yaa yala tɔɔyi na terorisimiwi puni ntunwi mena fo ma shɛ nɔ nwe wi ɲɛ kiliigi shɔɔɔɔ ni.

Mɛɛɛ IV : Supiyigire, lantafi na kayɛɛgi yahayere zihɛ

Juntahamacerege 12: Yahayere zihē (i kuntorolo

Sariyabile 31: kapanyi puni a j̄een masi nuro a jo fo ma shenkanna ninw̄on̄o ca j̄ege fungo yeh̄eyere zh̄ewi na ma n̄o kolektivite teritoriyaliibi wowi na. Yeh̄eyere zh̄ewi si pyi na shenkanna ninw̄on̄o ni nwe wi si fungo yaha c̄ege maha c̄ege nc̄enwi ki tar̄aa na ki tara cunkanna si ja pyi fyimi.

Sariyabile 32: erezh̄oon̄ shuunni na lere j̄e m̄e pi nijeh̄ebi si ja nwa piye si kurungoo yala karaa na ni nkimu ki a c̄en na luwa mu a j̄een nkii ni, lere maha yeh̄eyere zh̄ewi, nc̄enwi, ntawi, sipyigiri pyi kagb̄oo. T̄egele mu na j̄e lere ba j̄om̄ekanra sem̄ewi fungo ni a c̄e m̄e.ki

Sariyabile 33: kili suum̄o sariyabile erezh̄oon̄bi yeh̄eyere zh̄ewi c̄ege j̄o a mugo k̄ons̄eyi j̄e wi ma, na p̄ere asanbile erezh̄oon̄naliibi pi j̄e wi ni ke pere tuntuunbi. Were kap̄oli j̄e ma kȳeȳe kan piye ma masi yeh̄eyere zh̄ewi tooyi w̄er̄enḡe karaa ki a yeh̄e kan lere ma, pi mu si ja kȳe le kire ni.

Sariyabile 34: yeh̄eyere zh̄ewi waa shi wa kan ki c̄ege m̄ena nkire karaa yala kapanyi puni nbewi fungo ni, killigi nt̄eḡefeebi si nt̄eḡe, kapyaagi kimu voro yeh̄eyere zh̄ewi nim̄owi kȳe ni.

Sariyabile 35: ne shenkanna funkaani j̄e si kili suum̄osariyabile yere kapanyi erezh̄oon̄bi ntawi taanna na lere j̄e m̄e ma wi bȳen̄h̄ere c̄eȳe sanya woyi na. Lere si pyi ma ȳo ȳe 10 na ma n̄o ȳe 15 sh̄oh̄olo na. Kamicaga si da pyi yeh̄eyere zh̄ewi k̄ons̄eyiwi kȳe kurugo na baarapyi c̄eȳe yi a c̄en li sariyabile ni ma gbara fanha shiinbi na.

Sariyabile 36: kapanyi a j̄een si kamicaga komite (kk) yaha tooyi na, were na Maliwi suum̄osariyabile kamicaga (msk) pi si jaara si sipyire kataanmi ca si c̄en ba w̄ere si ja ta fogi na si laa wolo ki ni. Kanpee ka ta sem̄ewi na yiye taanre kantugo were a yala a sh̄e were baraawi pyi. Li a ca dij̄e bankiwi (db), afiriki bankiwi (ab), serefeebi bankiwi (sb) na pere si were yeh̄eyerewi ȳo pi na gov̄er̄enama na kiligi sh̄oh̄olo toobi baraa wi j̄e were na c̄ege shiinbi.

Sariyabile 37: baraawi shenkanna semewi ka yala yiye shuunni kantugo nbiniri si pyi si toobi yere npi pi si ja ntege pyi na kapya ni. Konferansiwi si keshu yala yehere zhewi nimowi mena. Kire kapyaagi ki si taha si a wi baraawi pyi.

Juntahamacerege13: Nyirinyere suumokulo yahayere zihε kurugo

Sariyabile 38: kili si vyehere fungo yaha kili suumo sariyabile erezhonbi yehere zhewi cege semewi junkanna na.

Lere kurugo kapanyi a jo a be na ma nime, tetonmaala, tetonhogo karaa puni conhoro ba semewi a yi jo erezhonbi yehere zhewi kuluugi ni. jomekanra kamicaga towi ka piye bini goverenamawi si seme ce nwemu wi a wi jomekanra jo ne sariyabile ni, na kapyaagi wi si ne li sariyabile ni na ki karaa tepyili mu a jo nye cege n:

- joho baraa cege
- sipyiri ntaannawi baraawi na
- yayire kannawi
- faawi yehere zhewi (faawi, yatonbyili na li tincin)
- kuluugi si suumsariyabile erezhonbi furugo nyaha piye na
- tunwi, canganile kafukanyaaya
- baraapyili: ceebi, nangopyire, kashikonnyeyi
- baraacege mugowi
- baraakanni na nurokanwi, shinuropaabi na pi tincin ma
- kyε baraawi, turisimiwi, choti na valawi
- kaliwi na ncenwi

Sariyabile 39: kapanyi a jenen ma jo, kaliwi na ncenwi kajimi ni nkii pyi:

- ma porogaramuubi pyi ma taanna na pi erezhonbi tenkanna ni ;
- tenni shenre na kama pyi yagboyo ;
- joho kaliwi na shoholo kaliwi pyi yagboyo, masi fungo yaha shin maha shin kaliwi na
- nijni kalicege mugowi ;
- kacengi cege na yayeyε tayahaga mugowi ;
- pi erezhonbi ncenwi kili na kiliigi fungo ni

Sariyabile 40: erezhōnbi yehere zhewi cegge mugo erezhōn maha erezhōn ni si ja fanhale baraagboyo pyifeebi na kamicaga ni mu a jo npi pi da kili jomēkanra kamicaga erezhōnbi kapanyi na karaa nyili sariyabile ni.

Kere cegge na erezhōnwi nahanafeebi were je erezhōnwi jungofōwi fanha fungo ni na were wi je ki puni fō.

Sariyabile 41: nbe porogaramu si pyi goverenamawi na erezhōnbi shōhōlo pēre si nja yee nijehere porogaramu yaha tooyi na kuluyio nyalawi kajimi ni na karaa kili na erezhōnbi shōhōlo ni yehere zhewi kuluugi na sipigiri woyi ni.

Sariyabile 42: Kili a jeeen ni kafegge kolektivite teritoriyaliibi kyeleni karaa ni kanpyaagi ncawi mu a jo teeenni jinge jōhō laantawi, sige fungo laantawi ma she nō koperashōn desantarisewi dividandiibi na, na ntawi nbewi je goverenama pi erezhōnbi shōhōlo ni.

Sariyabile 43: goverenamawi a wi jomēe kan si kiligi shōhōlo ntege yirige nyerege ki na teeenni. Karaa si cōnhōrō ba kolektivite teritoriyaliibi si ja kye pi yehere zhewi semēebi nyalawi, karaagi ntigiliwi na jōleni yehere zhewi ntegewi junmō ni nwe wi je pi wo ke.

Sariyabile 44: tele maha tele pi si yehere zhewi porogaramuubi kamica na kapyaagi ntegefeebi ni ma gbara kamicaga towi na.

Sariyabile 45: dijē toobi puni pi a kuluugi yala na lere je mē ma funkaraagi yō ma yehere kan sahelawi ma li a ca pi mu ma na pi kili suumō sariyabile erezhōnbi karaa yaha yehere yere, lere si ja pyi kaa nemu li si pa na yējinge erezhōnbi fungo ni.

MEGE V : NJUNBEŊI, KIRIŊI NA SIPIYIGIRE KAREE

Juntahamacerege14: Njunbe na kiri

Sariyabile 46: kapanyi a jeeen si nbewi nincenge pyi nkii karaa ninkin ninkin jungōtaan :

- kili sharati nyala yējinge mēna, nōwi na kili puni nōwi ;
- kuluugi nyawi tooyi nkii ki si yehere kan kiriwi ma, wi si ja ma kōmishōn seewi, kiriwi na nuru nbewi (kskn) yaha baraawi na ;
- kōmishōn nyala nwe si nankalaga, kanpyaagi jehere wurugōwi tun ;

- komishon nyala nwemu wi si kamicaga pyi ma yehε kan gboro ti a pyi kashige tooyi ni, kapyimahagi ki a pyi, gboro ti a pyi fiige na lere ηε με kilε sariyabile kurugoo ncuwi wi a pyi ceebi na kapeegi sangi ki a pyi na sipyire sariyaabi kiliigi shoholo sariyaabi, sipyigiri karaa ηε a ηεεn nkimu ma με na ti a pyi Maliwi tara na.
- Ma nuru a yi taha na nkii kapeegi kiri tele na tuuli με, ma nuru a yi taha na kapanyi puni si kyeyε kan yiye ma si komishonwi tεge kamicaga na ;
- Sananyahara ηε kapeegi kaa ki a jo ke nkire pyifeebi na με, ma gbara npi pi a cu ceebi na nangopyire na na ki puni a pyi kashige tooyi ni ;
- Fanhan nkanwi kiriwi ma wi si ja sipyire sariyaabi kanna kili cεge maha cεge kili fungo ni;
- ηomεkanra si nuro kirikonni yala ηo, kiriwi byεnhεre sipyire na, ma lagbara ki fanhan na, ncumaawi mu si yere, ma kayεegi mu le kirikonni ni li si ka kili sariyaabi fyinni με ;
- kirikonbi pi sipyire tεge ma lere pyi cεye puni ni, kubaru mu si wi a kan sipyire sariyaabi na ;
- kadiibi na kirikonbi tεgefeebi kali see ni ;
- ma fanhan le kadiibi tayerege ni kirikonni ni, mu a jo siwiliibi susuruleni masi fungo yaha cεge maha cεge shenkanna na ncenwi, kayεegi kilε kuluugi ;
- fanhan newi kayεegi fanhanfeebi ni pi cunkanna kyε kurugo

Juntahamacerege15: Supiyigire karee

Sariyabile 47: kapanyi puni ηεεn ma ηomεegi kan si karaa conhoro kafεεge si je npimu pi pyi a fe pi si nuro a pa pi pyenyε ni, nwaha kabi ηε were nuruwi wi ni με. pi ka pa, baraa si ca kan pi ma, si yere na pi karaa ni ba afiriki yaaya a yi mu ka wele afiriki nwo towi konvavshon nwe seme wi a yo yeeli 1969 ni ma yehε kan kafεεfeebi ma na Kanpala konvavshonwi yeeli 2009 ni na were a yehε kan kafεεfeebi kannawi na pi ntεgewi afiriki fungo.

Sariyabile 48: kapanyi puni a jεεn ma mεε wa tεgεfeebe toobi puni ma sipyigiri sariyabile woobi kaηεεn na, na pi ntεgε pyi nwemu wi a yεhε kafεrεfeebe nuruwi, pi npawi na pi baraa ntawi ma.

Sariyabile 49: kapanyi puni a jεεn ma jomεε kan si fanhanle, si sipyigiri karaa puni pele, na pi jε ma waa wolo waa ni mε, npimu jε pwo waa na mε. Kapanyi puni a jεεn ma jomεε kan na yere politiki, lanta, solashi karaa pyi na were ntεgεwi ni mε. Yimu si nwaha le tεgεfeebe zhe masi pawu ni mε, yimu si ti sipyiri puni kanna.

MεGε VI : JomεKAN NA NTεGε KIRIIGI KIYε KURUGO

Juntahamacerege16: kapanyi tayereye

Sariyabile 50: kapanyi puni a jεεn ma yi ncεn a jo na nte jomεkanra ganratiwi ninciwi na jε kapanyi puni funvyingε, funcεngε, fungo ni kyε ni. Karaagi kaa li a jo kire nyiliwi ba semεwi cεyε jo mε, na jε kapanyi kyε ni, lere tōn na jε kili nbewi, yεninge na erezhōnwi puni ma.

Sariyabile 51: Kapanyi a li ca politikiwi shin, siwiliibi towi, ceebi na nangopyire toobi, junmifeebi, ciibi, kayεεgi jungofeebe, kilε sariyabileshin jungofeebe ma na pi pi ntεgεwi see wo kan ba jomεkanra funkaraagi si ja nyili mε.

Juntahamacerege17: Susurolefeebe tayerege

Sariyabile 52: jomεkanra na ti susuruleni yεhyerefeeti a pyi Aligeri ma were politikiwi karaa na ti cεyε pelewi na garantiwi jε, lere kurugoo wi na:

- jε kapanyi yahara ni ;
- na kapanyi yεrεgε ntigili sariyabile ni, na
- jε kasōrōgō nizanga politikiwi na funninge sariyabile na karaa ka pyi nkimu ki si ja nwaha le nime jomεkanra funkaraagi fungo ni.

Sariyabile 53: susurolefeebe karaa cōnhōrō kili kantugo jomεkanra funkaraagi nyiliwi nicεnwi kurugo na Maliwi tεgεfeebe ncawi.

Juntahasariyabile18: Dijεn tayerege

Sariyabile 54: Dijεn wi nte jomεkanra nyiliwi garantiwi wi mu a wi jomεε kan si karaa puni pyi ntεgεwi sariyabile ni. Mu a jo :

- dijne towi, afiriki nwo towi, afiriki cangacumo towi, tubabuubi nwo towi, serefeebi towi ma gbara killiigi ntege toobi na, pi puni si ntege pyi ;
- afiriki towi yeninge na kanna konseyiwi, dijne towi yeninge na kanna konseyiwi mee a wa pi ma pi ntege pyi : kapyaa, baraapyiyaaya ba jomεkanra ceye puni si ja yi kapyigi yili me, kashikon yaaya nyahawi, nuro njewi baraawi ni, terorisimiwi ntunwi, killiigi shohoh kakapyitoobi, ma ntege pyi killi suumεsariyabile erezhonbi yehyere zhewi ni.

Sariyabile 55: kapanyi a jenen si kurungo yala nkemu ki si da zaanra na kamicaga pyi, Maliwi shiinbi na **dijen**, tegfeebi si kyale.

Sariyabile 56: Maliwi kanna na yeninge feebi, dijne nwo towi ajansiibi na porogaramuubi na killiigi shohoh toobi ntege ningbo wi na sigile yire nye ceye ni ba nte jomεkanra funkaraagi si nyili yere ceye kan pi ma pi shin maha shin kacengi kurugo.

Juntahamacerege19: Kareegi saanrakurunge

Sariyabile 57: kapanyi puni a jenen na kanpee kabi ta semwi na, na saanrakurunge na nyala zaanawi (zt)na kaajooki yeninge na nbewi kurugo Maliwi fungo ni.

Sariyabile 58: (zt) si pyi amo : Maliwi govenenama shin kanpetafeebi shin, susurolefeebi shin (Alieri na were wi je susurolefeebi yehyere shin, Burukina, Moritani, Nigeri, Cadi, Act, Dt, st, at, tt). Dijne yeninge towi shin si gbara npii na si kyale karaagi ni. KT shin mu si ja piberε yere ni gbara pi na

Sariyabile 59: KT yehyere ti je Aligeri ma na were wi je susurolefeebi yehyere shin, Burukina, Moritani, Nigeri, Cadi, si taha were na. Bamako wi je komitewi tatεenge,tele ninkin ninkin wi ja cεge kabere ni, li ka taan wi ma. jinge maha jinge wi a yala a ten ninkin na sipyire ni. Wi mu si ja pala ten.

Sariyabile 60: KT karaagi ki je :

- kamicaga npyiwi, zaanrawi karaa conhoro ba jomεkanra semwi a jo me karaa puni si ja nyili, ma li ta tunturo ti a kan (MYK) dijne yeninge konseyiwi kyε kurugo waa je no were na me ;

- ma semε yala nwemu wi katεεgi tepyili jo, na were funkaraa pele jomεkanra semεwi junkanna na ;
- ma jomεkanra semεwi funkaraa jo a cε na kapanyi jε na menu yu mε ;
- ma kapanyi jankannaagi gbara kiye ;
- ma goverenama tεge wi ja karaa nicengi cōnhōrō jomεkanra semεwi funkaraagi puni yili kurugo ma gbara :

I. kanwōrō fankyεye ntigiwi kili suumōsariyabile ni ;

II. sariya semεεbi nyalawi ne li si ja pyi kaa ni jomεkanra funkaraa yili ;

III. kapyaagi, semεεbi na pi ninpyigi nkεεngεwi kolεkivite teritoriyaliibi ma pi si ja da pi baraawi yi jonkanna na ;

Iv. Karaa ncōnhōrō si ja demokaratiwi shenkannaagi nivōngi yaha ki nō tapyεε ni jomεkanra semεwi funkaraa jonkanna na mu a jo ma woteebi nivōnbi mεyi le semεwi ni, ma sipyiri pyi ti shε mεye semε, sipyiri pyi ti foro tapyire woteebi na.

Sariyabile 61: MYK, ma gbara, AT (MISAHEL), Act, Dt, st, at, tt pere gbara ZT si zaanrawi pyi jomεkanra semεwi funkaraa nyiliwi na.

Sariyabile 62: karaa jonkanna kurugo ZT si kurunyo sicεεε yala ma yεhε kan nkii funkaraa ma : politiki karaa, kanna na yεjinge, ntawi yεhεyere zhεwi sipyigiri ncεnwi, na kiri na nuronbewi

Juntahacerege 20: May'a zaanra

Sariyabile 63: Kapanyi a jεεn ma wō a shin cε nwemu wi da mayezaanrawi pyi na wi jε a pwo kapanga kaa na mε. were si kamicaga pyi nyiliwi na jomεkanra jonkanna na.

Yiye sicεεε maha yiye sicεεε wi semε yige nyiliwi shenkanna na , wi tanōgo na jomεkanra jonkanna. Wi si jole cōnrōmō karaagi ni, cōnrōmō pyifōwi si wi funkaraa jo na shenkanna were a ja.

Sariyabile 64: mayaha zaanra pyifōwi si baarapyi yaaya na ntεgεwi puni ta wi baraawi kurugo.

MEGE VII : TAKOJO KAREE

Sariyabile 65: Nkii shenkanna laa ma gbara anekisiwi na si ja nkeenge na kapanyi ne a neen me lere si ta na zaanrawi komitewi mu a neen.

Sariyabile 66: anekisiwi na nte jomekanra fungo ni, sariyawo ni wi na ceye sanya puni na ne ninkin.

Sariyabile 67: nte jomekanra karaa si zi na kapanyi puni na susurolefeebi a kanpee ta semewi na.

(Nwe fetahala a pyi feburuyewi canpyaa 25, yeeli 2015, teli 19.30)

Ninbarage1 : shoholo tere

Nkii shoholo karaa si zi ma yo nime na ma no kanpeegi tetali na yeninge na nuronbesemewi nizanwi na ba jomekanra semewi funkaraagi li ce me. Nkii karaa si pyi ma yo yiye kee na gbataandre na ma no gbejenge na sicere na.

Lere si pyi tele nemu fungo ni karaa si cehoro ba Maliwi shiinbi puni si ja nuro be me, si ja Mali nivongo yaha tooyi na demokaratiwi na ninkingiri ne nwemu ni mu a jo ma yeninge, demokaratiwi, wu shenkannagi a wolo kiye ni ma nkire karaa pyi kagbo. Lere si pyi kaa wu si ja kaferefeebi ninuropaabi le baraa ni masi tatenyee kan pii ma.

Suholo tele kapunyi na li monkanna

Suholo tele si zi na kanpeegi a ta jomekanra semewi na. Lere tele ni sana sariya semeebi karaa puni si cehoro ko ba jomekanra semewi a yi jo me, karaa ninkin ninkin si ne suumɔsariyabile yere nahanawi pyinkanna ni si kii yili. Kire karaagi jungi ne :

- ma garanti kan semeebi karaagi puni ncehoro wi ma, shenkanna nivonno nyayawi tooyi na na li baraa nnyiwi politiki, yeninge na kanna, ntawi yehyere zhewi, sipyigiri, ncenwi, kiriwi na kili nuronbewi ;
- ma wotesemeebi fetahala tapyiri, erezhonbi, kili fungo ni ba wotewi si ja pyi tejuli ni si kurunyi tigi ba jomekanra semewi funkaraagi li ce ;

- ma ninjuugi yili yeninge nuropawi kurugo, ma yukōnni yerenge, ma nuro a fanneebi taanna laa gbara pi baraawi ncenwi na pi mu si pyi kanwōro fanneebi ;
- nbewi a pyi kuluugi mu na ma kire yili, ma semεεbi yige si yεε kan terorisimiwi, tεgeleba zowi, wolo nyahawi, na cunbawi karaagi na ;
- ma karaagi yili ba kapyitege semεwi a yi jo ρōmekanra semεwi fungo ni.

Kili baraa na yere με, baraaccye yi ηε nime ke yere si da karaagi cōnhōro fo ma no baraaccye nivōnyo nyahawi na tooyi na.

- Na li na ja pyi tovuyi na με, naha na yiyi taanra shōhōlo kanpee ntawi ρōmekanra semεwi na ma nahana feebi ce kominiibi, siibi fungo ni kili suumōsariyabile ceyε ni. Kapanyi si wō si kire karaagi pyi sican nbewi fungo ni ;
- semεεbi karaagi ncōnhōrōwi sariyawī, kili shenkanna semεwi na si ja ρōmekanra semεwi funkaraagi yili ;
- gοverεnama si karaa puni cōnhōro, naha na yiye keε na shuunni shōhōlo ni, luwa nivōngō si yō asanbile nashōnnaliwi ni wotewi kajimi ni ;
- wotewi si pyi tapyiri na erezhōnbi ni si kurunyi tigi ba ρōmekanra semεwi a yi jo shōhōlo telε ni lere mōtorowi si pyi yiye keε na gbataandre.

Ninbarage 2 : Kanna na yeninge

I. Suhōlo yeninge karaagi

Kurungi ki a yεε kan kannawi na yeninge ma ρōmekanra semεwi zaanrawi towi, yeninge baraaccen kurungō (ybk) si tigi were si komishōn tekiniwi (kt) baraawi yō nwe wi a yala Wagadugu ni masi mugo Alige ni setanburuwi yigi canpyaa 16, yεli 2014 :

a. gowere namawi na pilatiformiwi kooridinashonwi kyeyε newi YBKwi ni ma gbara KTwi na, na were tuntuunbi na ne erezhonbi ni

-KT wi a mugo ke, were si da wi baraawi pyi fo ma no YBKwi tigiwi na ;

-YBKwi si pyi Maliwi fanneebi tuntuun gbaani, pilatiformiwi kooridinashonwi tuntuun taanre. MYFwi tuntuun shuunni si pyi (YBKwi jungofowwi na ne) susurolefeebi kapanyi shiin ninkin ninkin na killigi fanneebi pi ne naha.

-YBK karaagi ki ne :

- na kashiyereli kamicaga kapanyi shononbi ni ;
- na kamicaga were nankalaga na ;
- ma nbewi karaa yili masi ki saanra ;
- ma fanneebi tigiwi yili na yi ceyε wele a cen ;
- ma ntege pyi fanneebi ninyεεbi nuronjewi ni

a. Nwɔzaanra fi na kamica kurunyi nyaa fi na yi baara fi piyinkanni canpyaa 60 kanpeegi ntawi kantugo YBKwi yehyereti na, kkz na fanneebi nwɔ narawi si nyala ;

- Ybkwi si shenkannaagi na kutoroogi ce kkzwi na, ma gbara wi sipyiri jogo na baraawi nipyiwi. Semεεbi si wi baraawi na wi tatεngε ce nbewi na nwowi fungo ni, pere mu si Maliwi fanneebi na pilatiformiwi kooridinashonwi tuntuunbi jogo jo kkzwi fungo ni ;

- wi yehyereti si pyi Maliwi fanneebi jalagbɔfowwi waa ma, wi ntaharawi si pyi pilatiformiwi na kooridinashonwi tuntuunbi ma ;

- Kkzwi si fanneebi nali gbegele si li yehyerewi sho. Fanneebi si pyi Maliwi woobi, pilatiformiwi na kooridinashonwi woobi, na si ja pyi na MYF pii, na kiiligi woobi pi ne naha (kkz si tashεyε, shenkanna gbegele). para ninciili si pyi canpyaa 60 na kanpee a ta semεwi na ;

- shononbi fanneebi tigi tele puni fungo kkz wi si fanneebi karaagi puni yehε wolo ;

- canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na ybkwi na kkzwi si kili suumɔsariyabile yerewi yɛɲinge shenkanna pilanwi cɛ, nwemu fanneebi tayerege a pele wa piye na /tigiwi fungo ni. Were pilanwi ɲungi si pyi ni tafaga yehɛkɔn/ma ki cɛɛngɛ tigiwi na nuronyɔwi yehɛ na na wi kantugo.

C. Kurunyi nwa yiye na

- canpyaa 30 kanpeegi ntawi kantugo ybk nwelencɛwi, ntigiwi/nwa piye na baraawi sanga pyi. MYF fanneebi tatigiyi gbele canpyaa 120 fungo. Yi si da kan ninkin ninkin nkemu ka gbegele a kɔ.

- canpyaa 30 kantugo kkz si shenkanna cɛ ba yi a pyi feburuyewi 18 yɛɛli 2014 ni tigiwi kajimi ni na ba ɲɔmɛkanra semewi funkaraa a jo mɛ. Were mu si tigiwi canzilige jo.

- canpyaa 30 kantugo muvemaabi si pi kanshikɔɔnbi na pi kashikɔyaagi mɛyɛ kan, lere pyi feburuyewi 18 yɛɛli 2014 funkaa fungo ni.

II. Kashikɔɔnbi ninyeebi pi si nja ke, pire ne faanyi ni

Canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na komishɔn si nyaha tooyi li mɛna.

- Were komishɔnwi si Maliwi fanneebi, pilatiforimiwi, kooridinashɔnwi tuntuunbi. Wi da baraawi pyi na zaanra komitewi ni ;
- Dekerewi waa nyɔ nwe si wi shiinbi cɛ, wi kapyigi na wi shenkanna, wi si pyi kili ɲungɔfɔɔwi ɲɔhɔ ni, were si ja waa yaha wi ɲungɔ na nbewi fungo ni ;
- canpyaa 90 na kanpee a ta semewi na komishɔnwi na kili kannawi na yɛɲinge komishɔnwi si tɛɛn si fanneebi ninyɔɔbi na pi yɔnkanna jo na fanyi nyɛmu pi sinyɔ, si jalaabi mu taanna ;
- lere pyinkanna, muvemaabi si pi shiinbi laga ki ɲɛ je fanyi pɛre mɛyɛ kan. Yiye gbaani fungo gowɛɛnama a yala a karaagi pyi pi jenkanna kurungo, lere si pyi komishɔnwi nii na na kili yɛɲinge na kanna komishɔnwi mu.
- Nyɔwi komishɔnwi na kili yɛɲinge na kanna komishɔnwi si be si jalaabi kan nkannaagi cɛ piye na. Kili fanneebi ninyɛɛbi si ja nyaha pi jalaabi ninyɛɛbi ɲɔhɔ

ni me. npi pi ne pi si ja je na lere ne me, pi laga ne si je, eretere ti pashon si kan pi ma na lere ne me yaaga kaabere si kan pi ma.

III. Namayaayi suho, Kasihikwabi nbine na baara nkan pi ma (DDR)

Canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na komishon si nyaha tooyi li mena (DDR).

- Were komishonwi na jomekanra zaanra komishonwi si da baraa pyi sican ;
- Dekerewi waa nyo nwe si wi shiinbi ce, wi kapyigi na wi shenkanna, wi si pyi kili jungofoowi joho ni, were si ja waa yaha wi jungo na nbewi fungo ni ;
- Komishonwi politiki kyegge si pyi na baraacen kurupyara pi si da baraa piye na piye pi tuntuunbi si pyi erezhwabi puni ni.
- ekisipere na Maliwi fanneebi tuntuun, pilatiformiwi, kooridinashonwi, kominotewi tuntuunbi si pyi baraacen kurubile ni.
- Canpyaa 120 na kanpee a ta semewi knvn na zaanrawi komishon si wo were porogaramu yala waa si nwolo nyaha nwemu ni me na shin maha shin si jenen wi ma, mu ba ka jo kanpyaagi cawi ni.
- MYF na tegfeebi si ntege ma yeha kan kili komishonwi ma.
- Komishonwi baraapyi kanpyaagi gi ne Maliwi gowenamawi na tegfeebi jungo ni.
- Porogaramuwi si nyaha tooyi na, na Maliwi fanhan kapanyi ma gbara wi tegfeebi na.

IV. Fanneebi nurungonyaha ceye ni

canpyaa 60 na kanpee a ta semewi na ybkwi na kkzwi si kanna na yeninge komishon bilere ce zaanra komitewi na, pilanwi si ce, nwemu ni fanneebi npimu pi a nuro a taanna pere tenuronyali jo ceye ni.

- Were pilanwi na katgeggi semewi fanneebi nuro nyahawi na ceye ni, were si togo sin kili suumɔsariyabile yeninge karaa ni, si fungo yaha cegge pankanna na.
- Kurunyi yi nyala si nurugo nyaha ceye, yere baraapyi yaaya na tuguro ne kili jungo ni.
- fanneebi nuro nyahawi na ceye ni, si sipyire kannawi, kili fungo na kili teggeggi kannawi pyi pi baraa ma gbara terorisimiwi ntunwi na.

V.Kannawi na yeninge nurungo nyala

a. canpyaa 60 na kanpee a ta semɛwi na dekerɛ si nyo si ja kili kanna na yɛɛɛɛ kɔnsɛyiwi fetahala ba pii si ja gbara muvemaabi na kominoteebi tuntuunbi na mɛ si be nkɛɛgɛwi na pilaanbi na.

- canpyaa 90 na kanpee a ta semɛwi na komishɔnwi si zaanra nigbo pyi kili kannawi na yɛɛɛɛ shɛnkanna na, tɛgɛfɛebi si wɔ na wi ni, yibege mu si nɔ sipyire na si ja cɛyɛ cɛn nuro si pyi nyemu na ke.

- lere kantugo komitewi si shin maha shin tayerege cɛ wi na masi fungo yaha cɛyɛ na (Kangboɔ, kanbilere, sige, tawaga, fanhan tatorogo, kiliigi shɔhɔɔ cɛgɛ), ma fungo yaha kapunyi na (sipyire kannawi, kiriwi, ncutowi, kiriwi sariyaabi npyiwi, kapeegi ntunwi, seewi nca nwawi wiye na, tara kanna, fɔrɔntiyɛrɛɛbi ncu ɲowi, kanna cɛyɛ, ncu ɲowi na yi kamicaga, mkw.).

- komishɔnwi si karaa cɔnhɔɔ si fanhanle fanneebi karaagi zaanrawi tapyari, kili ni si luwaabi, kili sariyaabi pele.

b. Kini polosi fi nyaha tooyi na

- yiye 12 kanpee ka taha ɲɔmɛkanra semɛwi na luwa si nyige nwe wi polisiwi nivɔnwi kapyigi jo. Wi mu si polisiwi na kanna kapanyi sanyi shɔhɔɔ jo, npii na npii pi si nyo wi ni, pi taanna kanna, wi ɲungofeeti pyinkanna na zaanrawi.

c. Takarayi yɛɛɛɛ yɛɛɛɛ kurunyo nyala (tyyk)

- canpyaa 60 na kanpee a ta semɛwi na tapyari yɛɛɛɛ yɛɛɛɛ komiteebi, dekerɛ si nyo nwemu wi si komiteebi yaha tooyi na erezhɔnbi na kominiibi fungo ni, lere kantugo na, (tyyk ninkin erezhɔnwi ni, wi kangboɔ na, na ninkin ninkin kominiibi funyi ni).

- tyykbi si pyi, kannawi pyifeebi, kirikɔnbi tapyari ni na ma gbara polisiwi nivɔngɔ, kominoteebi tuntuunbi, kayɛɛgi, kilɛ sariyabile shiin, siwiliibi toobi shiin, ceebi na nangopyire toobi. Tyykbi si da yɛɛɛɛ pyi, da pi fungo jo kannawi ɲungofeebi ma, da kubaru fara, da yɛɛɛɛ pyi si fungo yaha sipyire funkaraa na.

- tyyk si da binire pyi yige togo ninkin si kanna karaa saanra si kacaagi jo.

Ninbarage 3 : yɛhɛyere zhɛwi porozhɛɛbi ntawi, sipyigire, ncɛnwi pi si nyili Maliwi suumɔsariyabile erezhɔnbi tebire, ningi tele na tetɔnɔ ni.

I. Suhɔɔ kareegi

Ma taanna na kuluugi kala ki a jo mɛgɛ VI wogi, na kire a pwo shɔhɔɔ karaagi na, porozhɛɛbi kapanyi puni a wele a cɛn, pere nyahawi tovuyɔ na ninkin ninkin ma taanna pi nafanwi ni. Pi si nyala sipyire ti a kanha Maliwi suumɔlo erezhɔnbi ni :

1.Kaliwi na ntaannawi

- ma yɛli 2014 2015 kaliwi ɲɔcu Kidali, gao na Tumutu erezhoonbi ni ;
- ma kaliceye puni kamica erezhoonbi ni
 - ma lagbara kantiniibi baraawi pi314 fungo ni kaliwi ka si na yayire na baraapyi yaayi nkanwi na
 - ma lagbara kaliwi nnyiwi lakoloobi ni :
 - Kaligbaya nikegeye nyalawi
 - Kalipyiyaaya nkanwi (na yabahaya)
 - Kalifeebi puni nurowi Kidali, gao na Tumutu erezhoonbi ni ma si li pyi sipyire si yehyige kalifeeti kurugo
- Lakolopyire ti a DEF ta gao na Tumutu akademiibi ni ke ma pi yaha ceye
- Ma kalifee yo yogo tele ni
- Ma kaliceye nimomaayi ni na kaliyaaya ni
- Lakolopyire ti a BACwi ta ma fungo yaha pi meyi zemewi na fakiliteebi na
- Ma karaa conho, masi ɲome kan nangopyire nurowi na lakolowi ni mu ba jo picepyire
- Ma kalicege ɲomugo Kidali na Tumutu nwe wi a yehɛ kan faawi na yatɔnbyiili ma
- Na nuro ma gao wowi gbegele a ɲo

2. Ticuumo

- ma lagbara ticuumo ce ye na :
- baraapyiyaaya na wɛre ticuumo ce ye ma yi ncerɛwi na yi pelenkana fiige
 - ticuumo ce ye yi a kahaga ma yere gbegele erezhoonbi ni gao (3) Tumutu (3) Kidali (5)
 - ticuumo baarapyiibi nurowi karaa conho sipyire si yehyige pi kurugo (ma kapyaa kan pi ma) na ma pi kanna
- ma ticuumo baraapyifɛe kan pi ma , pi si lagbara baraawi nincɛnwi nipyiwi na
 - ma ticuumo canya pyi (sowi,niigi wepyiili, operashonwi) erezhoonbi ticuumo ce ye ni tagboyo dogotɔɔbi kyɛ kurugo
 - ma ticuumo ce ye lawolowi faha sipyire ma, ma pi tɛge mu a jo ntabaafeebi na npi pi a nuro a pa
 - ma kurunyo yaha yi ɲaara yanma yekonro karaa na
 - ma karaa conho yanma kamicaga sariyabile ni, nyikuwi ɲɛ nangopyire mu na ma fungo yaha tere na

- ma karaa cɔnhɔɔ si a yankɛngɛbi kamica erezhɔɔnbi taanrabi ni
- ma ticuumɔ cɛyɛ mugo masi yaaya le erezhɔɔnbi taanrawi ni gao Tumutu Kidali

3. Lukuƴi

- Ma loho cɛyɛ gbegele
- gbɛnyɛ tugo Kidali ni
- gbɛnyɛ tugo gao ni
- gbɛnyɛ-sitɛrɛni Tumutu ni

4. Takarage lantaƴi kurumuƴi

Ma ntɛgɛ pyi faawi na yatɔnbyiili ni :

- ma nuro a kɛrɛpyara na kanwɔɔ faawi si
- faapyi yaaya nkanwi
- ma yatɔɔ wepyi canya na ti zen canya yaha
- ma perimetiri irigeebi motopunpiibi yala
 - ceebi na nangɔpyire lanta karaa nyahawi tooyi na faawi, yatɔnbyiili, jakapyire, fyacaali na kyɛ baraawi

Yilinkanni :

- gowɛrɛnama a ma wi ɲɔmɛ kan, karaa ki tɛgɛ niɲi na si kire yili fyimi na nbewi fungo ni ma wɔ na wi tɛgɛfeebi pi a pi tɛgɛ Alige junmɔ ma gbara kominoteebi na
- gowɛrɛnama a ma wi ɲɔmɛ kan, si kapyaa na sipyire ca nwa tiye na yaaya yi ja porozhɛɛbi yili, li mɛ be tɛgɛfeebi si nwemu pyi.
- Komishɔn bileni li a yɛhɛkan yɛhɛyere zhɛwi ma komitewi fungo ni were nwe wi kamicaga na zaanra pyi porozhɛɛbi na katɛgɛgi na. Wi shiinbi si pyi susurolefeebi na kapanyi shiin tuntuunbi. Shin maha shin wi ja pi tɛgɛ ke pi si ja were gbara piye na. susurolefeebi ka li ɲa kanin pi si ja pi zaanra biniri pyi ;
- Li a ca kominote intɛrɛnashɔnnaliwi ma wi kyɛ le nkii karaa ni see ni ntɛgɛwi na nyiliwi sariyabile ni ba yi a jo anɛkisiwi ni mɛ
- gowɛrɛnamawi a ɲɔmɛ kan si kannawi tigele ma yɛhɛkan sipyire kuluuyo yaa ma : nangɔpyire ntaafeebi, ceebi nntaafeebi, nciripyire, cɔhɔmɔfeebi, namaaba ceebi, sipyikɛgɛrɛ, ɲungɔyahara feebi mkw ;

- nkii karaa na porozhεεbi si nyili nkεεngεwi na sipyigiri sariyabile ni ba sipyire makuro karaa si ja cōnhōrō na kapaagi ba yehyere zhewi si nurozii si mō mε, laa si wolo fogō ni si ja milenerεwi funkaraa yili.
- Kapanyi puni a yala a yiye cu ni kaa pyi nemu li ja pa na nkii karaa na porozhεεbi nyerewi ni ;
- Kapanyi puni a ηεεη si kili baraapyiibi, ntεgεfeebe na sipyigiri nyεgεfeebe yaha pi a si si a nuroli kannawi na yεninge fungō ni.

II.Ningε na tetōōnō karee

Yehyere zhewi kaa li a mεgε IVwogi na were a yehεkan ηōmεkanra funkaraa ma Yehyere zhewi kuli ni na were si pyi yεε niηεhεgε fungō ni Maliwi suumōsariyabile yere ki si nyili si pyi na nkii ni :

Faawi, nyiwi kannawi, mahami mεgε na, ki si pyi amō :

- ntεgεwi faapyiibi ma na shiwi, kahara ni ;
- ntεgεwi faapyiibi serεwisiibi ma pi si ja fungō yaha ηinge na nangayaara na
- ma laa gbara nangayaara ticuumō na na siibi na erezhōōnbi woterinεrεεbi baraapyi yaaya na
- baraapyi yaaya kan woterinεrεεbi serεwisiibi ma na baraapyiibi nurowi
- ma locεyε tugo masi fyabi le yi ni ma gbara kagiibi nyalawi na
- ma nyi tala sipyiri nivoti na nyiwi ni
- ma laa gbara kili nyi kanna karaa na
- ma laa gbara mεεwali pyinkannaagi na katege telε ni
- ma laa gbara kili nyiwi sitokiwi na
- nyi kanwi sipyire ninkanhara ma
- cεyε yi a fo na cεyε yi a nyi ta, ma sipyire ti a je tiye ni
- ntεgε nryiwi tapyara yatōrō ntawi na ti nprεwi ma
- ticεenwi nwolowi bawi, duyι na lucεyε ni
- ma bawi ηōgi kanna na ciri ncεnmεwi na ma ciri cεnmen kaciiyi na ciri karaa sangi mεna
- yatōrō na ti tawōyō kannawi ba laa si ja gbara turisimi na
- pεenyι tunwi ;
- ntεgε na cawi faawi na yatōnbiili kajimi ni

tapyara ntawi pogaramuwi mεgε na, li si pyi ba :

- nangōpyire, ceebi na pi toobi newi lantawi karaa na maya kanwōrō funkaraa

- fanhan newi lantawi karaa ni nangopyire, ceebi, ma pi wa piye na ma guruupu na kooperatifuu
- ma fanhan le enterepirisiibi ninpyara mugo wi ni ntɛɛnni ni, lere baraawi tama taan si ntawi pyi wi she yehɛ na
- ma fanhan le nangopyire, ceebi ncɛnwi ma taanna na pi karaa ni pi yabawi si kyɛle ;
- ma pi taanna ma si tɛgɛ kapyaaɗi kɛɛngɛnkanna na, mu a jo enterepirisiibi mugonkanna na pi si piye yɔ baraawi na ;
- ma kyɛ baraapyiibi wa piye na
- ma kyɛ baraa cɛyɛ yala suumɔ sariyabile ɛrezhɔɔnbi ni
- fɔɔgi na baraapyi yaaya nta
- caanya na yaaya tapɛɛɛgɛ kiliigi shɔhɔɔlɔ ni
- porogaramu nwe si ceebi na dipolomu nɛ nangopyire ntemu ma pere ntɛgɛ na taanna anterepirisiwi karaa na ma gbara nangopyire ti nɛ a kɔ kaliwi na ;
- ma taanna kali pyi kyɛ baraapyiibi ma pi si ja da sokɔrɔɔlɔ pyi piye shɔhɔɔlɔ ni
- lanta karaa nyiliwi
- kahara nta na pɛɛɛɛ kuluu mugo ;
- fanhan newi ntawi karaa ni mu a jo ncɛnwi na kacɛɛngi, na muguro karaa
- mikoro finansiwi yehɛyerezhɛ karaa ;
- fanhan newi ntunwi wolo karaa ni (ncawi, nwolowi) kili suumɔsariyabile ni

Kuluuyɔ na yagbɔyɔ vanrawi mɛgɛ na, li si pyi amɔ :

- kuluuyɔ vanrawi nyiliwi :
 - Kidali, Gao ma yere yaha taransisahariyɛniwi na
 - Gao - Burɛmu, Tawusa
 - Burɛmu – Kidali
 - Kidali – Timihawuyini (Alizeri tɛgɛni na)
 - Anefisi – Tesaliti - Borjibajimɔkitari ;
 - Kidali- Menaka- Andɛramibukani (Nizeri tɛgɛni na)
 - Goma kura- Tumutu
 - Duwanza – Tumutu
 - Duwanza – Gao
 - Gosi – Guruma-Rarusi
 - Bore – Koriyanze – Aka

- muja - Jafarabe - Ja - Tenenku – Yuwaru
 - Endelimani (Nizeri tɛgɛni na)
 - Ansongo – Tesiti – (Burukina tɛgɛni na)
 - Lere – Fasala
- Kidali, Tesaliti, Tawudeni, Menaka, Gao na Gundamu aviyɔntɛɛnpe nyaa ;
 - canganiili na jezeliwi kafukan cɛyɛ : Tumutu, Gundamu, Dire, janfunke, Gao, Menaka, Kidali, Tesaliti, Guruma Rausu, Ansongo, Tinsako, Abeyibara, Burɛma, Duhanza, Teniku, Yuwaru, Lere
 - ma erezhɔɔnbi taanriwi sogo piye na na gazodukiwi taransisahariyɛniwi porozhɛwi na
 - ma batoo tayerege yala Banba, Dire, Yawaru.

ƙɔƙɔ sipyigiri baraaceyɛ mege na, yere si pyi amɔ :

- na tuule na ticuumɔ cɛyɛ ninkagaya na nivɔnyɔ vanra na yi ni na yaaya ni ma gbara kominoteebi ticuumɔ cɛyɛ ni ;
- erezhɔn ticuumɔ cɛyɛ Kidali na Menaka ;
- kooperashɔn burusuu nkan kili suumɔsariyabile lakolopyire ma ;
- kurunyo nyaha nyemu yi da jaara nomadiibi fe ni si da pi wyeɛ pyi si da yanma yɛkɔnrɔ pyi
- ma wepyili tigile kominoteebi fungo ni ;
 - lakoloobi ninvomi vanrawi Gao, Kidali na Tumutu erezhɔɔnbi ba kaliwi na sipyiri a jɛhɛ mɛ
- ntɛgɛwi lakolowi kantiniibi ma
- ma kalifee nincɛnmi na nijɛhɛbi ;
- kalipyiyaaya kan lakolopyire na kalifeebi ma ;
- junmɔ valawi si fanhanle piceepyire nyɔwi lakolowi ni
- fanhan newi univɛɛsiteebi masi pi mugo erezhɔn maha erezhɔn ni masi fungo yaha wi shin maha shin kapyigi ni
- ma univɛɛsiteebi na nijni kaliwi cɛyɛ yaa wahaga yaha pi erezhɔɔnbi ni Gao, Kidali na Tumutu
- ma lisee tekini mugo Gao, Kidali na Tumutu ni
- ma ntaanna lakolii mugo si maha si ni kili suumɔsariyabile erezhɔɔnbi ni Gao, Kidali na Tumutu
- ma fanhanle Gao kanha fungi lohɔcɛge ni

- ma fanhanle Tumutu kanha fungi lohɔɔɛge ni
- Eseri – in Tebzaz – Kidali akedikwi nyiwi.

Nɔɔnwi mɛgɛ na, karaa si pyi amɔ:

- Ma nuro a Gao, Tumutu na E suki mishɔn kiliturɛɛbi yala;
- Fanhan newi ncawi kuluugi niɲɛɛgi ni kacɛngi, kayɛɛgi na kacɛngi lanta karaagi;
- Na kacɛngi fale kili suumɔ sariyabile ɛrezhɔɔnbi shɔhɔɔɔ ni yɛɛ maha yɛɛ, masi nuro cilarayi na bihenaliibi, fesitivaliibi kurugo